

Lastensuojelun jälkihuollon ajankohtaisreflektio 21.1.2025 muistio

Sosiaaliset innovaatiot lastensuojelussa [SOILA-koordinaatiohanke](#) järjesti tilaisuuden, jossa keskusteltiin jälkihuollon nykytilasta ja tulevaisuudesta sekä jälkihuollon uudistamisesta. Tilaisuuteen kutsuttiin hyvinvointialueiden jälkihuollon johtajat ja Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen (ESR+ TL 5.1) ohjelman rahoitusta saavat, jälkihuoltoa kehittävät hankkeet. Tilaisuus oli osa Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta toteutettavaa lastensuojelun jälkihuollon lakimuutoksen jälkeistä seurantaa sekä toisaalta osa lastensuojelun jälkihuollon uudistamisen tukea, jota SOILA-koordinaatiohanke toteuttaa Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen -ohjelmassa.

Tilaisuuden tavoitteena oli

- Muodostaa yhteinen tilannekuva jälkihuollon nykytilasta
- Reflektoida ajankohtaista tilannetietoa yhdessä johdon ja kehittäjien kanssa
- Suunnata katse systemiseen muutokseen. Mitä on kehitteillä, mitä saamme yhdessä aikaiseksi tulevana vuosina?
- Sopia, järjestetäänkö jälkihuollon johdon kanssa jatkossa vastaavia ajankohtaiskatsauksia

Paikalla oli yhteensä 28 henkilöä. Lastensuojelun jälkihuollon johdon edustusta oli paikalla kahdeksalta hyvinvointialueelta ja Helsingistä. Hyvinvointialueista edustettuina oli Etelä-Savon, Keski-Suomen, Satakunnan, Keski-Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Lapin (lounainen alue), Varsinais-Suomen sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueet.

Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ESR+ TL 5.1 hankkeiden osalta oli edustettuna seuraavat hankkeet:

- [Jatkos - Jälkihuollon yhteiskehittämisellä kohti hyvinvointia, osallisuutta ja sosiaalisia innovaatioita](#)
- [Pakopeli itsenäisyyteen](#)
- [Jäkälä - Jälkihuoltopalveluiden kehittäminen Lapissa](#)
- [Vertaisverkko - Nivelvaiheen tukipalvelu lastensuojelun jälkihuollon palveluvalikoimaan](#)

SOILA-koordinaation asiantuntijat toimivat koolle kutsujina, esittelijöinä ja tilaisuuden fasilitoijina. Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ohjelmakauden tavoitteena on nuorten ja perheiden pärjäävyyden sekä hyvinvoinnin parantaminen rakentamalla nykyistä toimivampia palvelu- ja tukiekosysteemejä arjen tueksi. Uudet ratkaisut löydetään työskentelemällä yhdessä lastensuojelun toimijoiden, nuorten, perheiden ja sidosryhmien kanssa.

Yksi neljästä ohjelmakauden strategisista tavoitteista on *"Jälkihuollon uudistaminen monialaiseksi aikuistumisen tueksi, jotta kaikilla nuorilla olisi valmiudet pärjätä itsenäisesti ja edetä tavoitteidensa suuntaisesti koulutukseen ja työelämään."*

SOILA-koordinaatiohankkeen tavoitteena on tukea erityisesti Euroopan sosiaalirahaston pluskaudella rahoitettavaa Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen (TL 5, erityistavoite 5.1) -hanketoimintaa kansallisesti. Lisätietoa www.thl.fi/soila.

Ajankohtaisreflektion toteutuminen

Tilaisuuden aluksi Niina Weckroth ja Tanja Hirschovits-Gerz kertoivat lastensuojelun jälkihuollon seurantaraportista, jossa kuvataan jälkihuollon nykytilaa sekä ikärajan laskun vaikutuksia palveluihin ja nuorten tilanteeseen ([Hirschovits-Gerz & Weckroth 2024](#)). Tuloksia peilattiin joiltakin osin vuonna 2021 toteutettuun kuntakyselyyn jälkihuollon tilasta. ([esitys 21.1.2025 verkkosivuilla](#))

Alustuksen jälkeen hyvinvointialueiden jälkihuollon johtajat kertoivat ajankohtaisia kuulumisia alueilta (tässä muistiossa).

Tämän jälkeen jälkihuoltoa kehittävät neljä aluehanketta esittelivät käynnissä olevaa kehittämistyötä Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen – ohjelmassa ([Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ESR+ 5.1 jälkihuollon hankkeiden esittelyt 21.1.2025](#)).

Tilaisuuden lopuksi [Hyvää jälkeä -tutkimushankkeesta](#) Tarja Vierula kertoi tutkimustuloksista ja kokosi päivän antia yhteen ([Jälkihuolto siirtymänä ja aikuistumisen tukena uudistuvassa palvelujärjestelmässä. Tarja Vierula, Tampereen yliopisto 21.1.2025](#)).

Tilaisuuden materiaalit on koottu [SOILA-koordinaation](#) verkkosivuille (Tapahtumat > materiaalit) sekä seurantaraporttia koskevat julkaisut [Jälkihuollon seuranta -verkkosivuille](#). Aluehankkeita koskevaa tietoa on koottu lisäksi [hankekortteina](#) SOILA-koordinaation sivuille.

Lastensuojelun jälkihuollon kuulumisia hyvinvointialueilta

Hyvinvointialueiden edustajat kertoivat jälkihuollon tilanteesta ja ajankohtaisista ilmiöistä alueellaan. Alla kuvattu keskeisiä nostoja keskustelusta.

Talous ja resurssit

Usealla hyvinvointialueella taloustilanteen kiristyminen näkyy jälkihuollon järjestämisessä. Jälkihuollon ostopalveluita on vähennetty ja hyvinvointialueiden omaa palvelutuotantoa on joiltakin osin vahvistettu. Esimerkiksi Keski-Suomessa ollaan käynnistämässä tuettua asumista alueen omana palveluna jälkihuollossa oleville nuorille. Palvelua hyvinvointialueilla myönnetään tarpeeseen, jota tarkastellaan tällä hetkellä aika tiukasti. Ostopalveluiden vähentämisen myötä palveluntuottajia on jopa kaatunut.

Lakimuutos on vaikuttanut työntekijäresursseihin. Esimerkiksi yhdellä hyvinvointialueella jälkihuollon työntekijöitä oli siirretty työikäisten palveluihin, mikä on nostanut merkittävästi työntekijäkohtaisia asiakasmääriä jälkihuollossa. Tämä on pakottanut tarkastelemaan jälkihuollon sisältöjä uudelleen, esimerkiksi mahdollisuuksia keventää jälkihuollon loppupään tukea ja kehittää sujuvaa siirtymää pois jälkihuollosta. Toisella hyvinvointialueella taas taloustilanteesta huolimatta on saatu jälkihuoltoon lisää resurssia ja yhdellä alueella lisäresurssia saatiin ikärajan muutoksen siirtymävaiheeseen vuonna 2024.

Hyvinvointialueilla jälkihuollon asiakkaita yhtä sosiaalityöntekijää kohden oli pääsääntöisesti noin 50–60 ja sosiaaliohjaajaa kohden 30–40. Osalla alueista jälkihuollossa oli nuoria kuitenkin jopa 100 sosiaalityöntekijää kohden. Osalla alueista asiakasmäärät on saatu kuriin verrattuna vuonna 2021 tehtyyn kuntakyselyyn ([Hirschovits-Gerz ym. 2022](#)).

Taloustilanteeseen liittyvät haasteet olivat läsnä kaikilla reflektioon osallistuneilla hyvinvointialueilla. Taloustilanteesta huolimatta palveluiden laatua halutaan pitää yllä ja kehittää.

Ikärajan muutos

Kaikilla alueilla ikärajan laskua ei koettu pahana asiana, mutta huolta herätti jatkuvuus ja se, että aikuisten palveluista ei saa esimerkiksi tukihenkilöitä. Aikuissosiaalityön puolella tuki on vähäisempää. Nuoret ovat olleet hämmentyneitä ja pettyneitä ikärajan laskemisesta.

Kolmella alueella (Keski-Suomi, Keski-Uusimaa ja Helsinki) on jatkettu jälkihuollon kaltaista tukea nuorille 25-ikävuoteen saakka sosiaalihuoltolain perusteella. Alueilla, joissa palvelua jatketaan tarpeen mukaan 25-ikävuoteen saakka, tehdään käytännössä jälkihuollon yksikössä tai tiimissä kahta eri palvelutehtävää (lastensuojelulain mukainen jälkihuolto ja sosiaalihuoltolain mukainen tuki). Näin nuoren oman työntekijän pysyvyys on voitu varmistaa tuen jatkuessa paljon ja erityistä tukea tarvitsevien osalta. Ne nuoret, joilla ei ole merkittävää tarvetta palveluille, palvelu päätetään.

Tarpeisiin vastaaminen ja palveluiden järjestäminen ja siirtymät

Sijaishuollosta siirtyä jälkihuoltoon huonokuntoisia nuoria. Esimerkiksi yhdellä hyvinvointialueella arvioitiin, että kolmasosalla nuorista on arkea haittaava mielenterveysongelma siirtymävaiheessa. Myös asumiseen liittyvät haasteet nousivat esiin useammalla hyvinvointialueella. Yhtäältä riittävän vahvaa asumisen tukea ei kaikilla alueilla ole tarjolla siirtymävaiheessa oleville nuorille ja toisaalta osa huonokuntoisista nuorista kieltäytyy tuesta, vaikka vointi ei riitä itsenäiseen asumiseen.

Nuorten huonokuntoisuus liittyy itsenäistymisen yhteydessä usein suhteellisen lyhytaikaiseen sijaishuoltoon tai repaleiseen sijoitushistoriaan. Sijaishuoltopaikkojen kanssa on tehtävä paljon työtä, että itsenäistymisen taitoja aidosti harjoitellaan. On paljon kiinni työntekijöistä, että miten tähän asiaan osataan kiinnittää riittävästi huomiota ja miten harjoittelu mahdollistetaan. Myös avohuollosta siirtyvillä nuorilla näkyy sama ilmiö: lyhyen asiakkuuden aikana nuori ei ole saanut riittäviä valmiuksia. Pohdittiin, onko kyse siitä, että perheet ovat sinnitelleet vaikkapa heikon psyykkisen voinnin kanssa ja sitten apua otetaan vastaan, kun realismi iskee lapsen täysi-ikäistymisen lähestyessä?

Merkittävä osa nuorista ei ole autettavissa jälkihuollon sosiaalityön keinoin, vaan he tarvitsevat terveydenhuollon kuten mielenterveys- ja päihde- ja riippuvuuspalveluita. Kun sijaishuollossa paikataan terveydenhuollon puutteita niin jälkihuollossakin tämä näkyy. Jälkihuollon pitäisi olla tuki, joka auttaa siinä, kun kasvuolosuhteet ovat olleet puutteelliset ei siinä, että mielenterveyspalvelut ovat puutteellisia. Jälkihuollossa keskeistä on tarjota suhdeperustainen tuki nuorelle: ”ihminen on tärkein palvelu, omatyöntekijä, joka kulkee rinnalla” – totesi yksi hyvinvointialueen edustaja.

Vain osalla alueista toteutuu sijaishuollosta jälkihuoltoon siirtymävaiheen työskentely vahvasti rinnakkain. Pääsääntöisesti tavoitteena on, että jakso kestäisi puoli vuotta. Osalla alueista siirtymävaiheen työskentely jää vähäiseksi.

Jälkihuollon kehittämistä on hyvinvointialueilla käynnissä myös omana toimintana (ei hankerahoituksella). Myös nuorten aikuisten palveluita ja palvelupolkuja sekä nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluita

kehitetään. Keski-Uudellamaalla on käynnistymässä mm. itsenäistymisen tuen infot sijaishuollossa oleville nuorille.

Jälkihuollon kehittäminen Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen aluehankkeissa

Kehittämistyö on käynnissä Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen hankkeissa. Tähän mennessä rahoituksen on saanut neljä jälkihuoltoa kehittävää hanketta.

Hankkeissa muun muassa:

- luodaan jälkihuoltoneuvola (jo käynnissä Keski-Suomessa) (Jatkos -hanke)
- luodaan Yhdessä aikuisuuteen – itsenäistymisen tuen suositukset (Jatkos -hanke)
- luodaan Puhutaan päihteistä -valmennukset (Jatkos -hanke)
- kehitetään vertaistuellista ryhmätoimintaa (Vertaisverkko -hanke)
- kehitetään tukea siirtymävaiheisiin (Vertaisverkko -hanke)
- tarkastellaan palvelupolkuja (Vertaisverkko -hanke)
- luodaan pakopeli itsenäistymisen tueksi (Pakopeli itsenäisyyteen -hanke)
- paikannetaan sijaishuollosta itsenäistymisen haastekohtia (Pakopeli itsenäisyyteen -hanke)
- vahvistetaan monitoimijaisuutta (Jäkälä -hanke)
- selkeytetään sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnjakoa ja tehtäviä (Jäkälä -hanke)
- pilotoidaan tuetun asumisen palvelua ja vertaisryhmä-, kehittäjäasiakas- ja kokemusasiantuntijatoimintaa (Jäkälä -hanke)

Aluehankkeiden tiedot löytyvät thl.fi/soila > hankkeet -verkkosivuilta.

Tarja Vierula – Hyvää jälkeä -tutkimushanke

Lähtökohtana tutkimushankkeessa on ajatus, että jokaisella on tarve tulla kuulluksi, kohdatuksi, nähdyksi. läheissuhteissa ja yhteisöissä sekä ammattilaisena.

[Hyvää jälkeä -hankkeesta julkaistiin loppuraportti 2024](#) ja [politiikkasuositukset 2024](#).

Keskeisenä suosituksissa on nostettu esiin jälkihuollon erityisyys suhdeperustaisena tukena ja palveluna sekä tuen perustuminen yksilöllisiin tarpeisiin ja sen ympärille rakennettaviin avun ja palveluiden muotoihin.

Jälkihuolto on elämänvaihe, jossa nuorella on mahdollisuus kiertää kiinni ikätovereita yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuuden vahvistumiseksi.

Tarja Vierula Tampereen yliopistolta veti yhteen tilaisuudessa käytyä keskustelua: kiinnostavaa keskustelua, jota tarpeen jatkaa. Hyvinvointialueiden johdon keskustelua kuunnellessa ajattelin, että eletään isoa muutoksen aikaa, joka jatkuu soteuudistuksen jälkeenkin. Omaan tuotantoon siirtyminen on iso muutos ja varmasti hyvä asia. Talous → miten pienet rahat saadaan riittämään. Tarvitaan uudenlaisia innovaatioita, saatiin esimakua siitä millaisia ne ratkaisut voivat olla (Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen hankkeiden esittelyt). On kaivettava kaikki yhteistyötahot ja tehtävä asioita eri tavalla. Lainsäädännön vahvistaminen on paikallaan. Hyvät kehittämishankkeet pysyvästi käyttöön. Monialainen pitkäkestoinen aikuistumisentuki → järjestelmän kehittäminen tähän suuntaan. Palvelukuvausten jakaminen. Nuorten kokemustieto hankkeiden keskiössä, tämä hienoa.

Lopuksi

Osallistujilla oli tarve kuulla muiden alueiden palvelukuvauksista kuten asumisen palveluista. Esimerkiksi Helsingissä on tehty palvelukuvauksia ja näitä on syntymässä lisää. Osallistujia kannustettiin verkostoitumaan ja jakamaan tietoa. Keski-Suomessa puolestaan on käynnistetty Jatkos-hankkeessa jälkihuoltoneuvola, jossa työskentelee psykiatrinen sairaanhoitaja. Tästä mallista ja tehtävänkuvasta haluttiin kuulla lisää. Myös Helsingissä on ollut terveydenhoitaja pitkään jälkihuollossa. Terveydenhuollon palveluita osana jälkihuoltoa tarjottaessa pitää huomioida, että ei tule eriytymistä. Huolena on se, ettei jälkihuollon piirissä olevat nuoret enää saakaan terveydenhuollon peruspalveluita, kun ajatellaan että he saavat palvelut jälkihuollosta.

Erityisesti Varinais-Suomen hyvinvointialueella on kehitetty vuosia [Veturointi-toimintaa](#), jossa tarjotaan jälkihuollon vertaistukea. Tätä olisi hyvä levittää muillekin alueille.

Jatkoista sopiminen

Sovittiin, että jatketaan reflektioita ja varataan seuraava aika maaliskuun vaihteeseen. Niina Weckroth lähettää aiheesta doodlekyselyn osallistujille.

Liite

Ohjelma

13.30–13.35 Tervetuloa

13.35–13.50 [Lastensuojelun jälkihuollon tilannekuva 2024](#) Tanja Hirschovits-Gerz ja Niina Weckroth SOILA-koordinaatiohanke, THL

13.50–14.15 Hyvinvointialueen johtajien reflektio jälkihuollon nykytilasta ja tulevaisuudesta

14.15–14.20 Tauko

14.20–14.55 Jälkihuollon kehittäminen [Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ESR+ TL5.1 hankkeissa](#)

14.55–15.20 Yhteinen reflektio – jälkihuollon tulevaisuus

15.20–15.35 [Hyvää jälkeä -hankkeen](#) viestit ja kommenttipuheenvuoro, Tarja Vierula, Tampereen yliopisto

15.35–16.00 Yhteenveto ja jatkosta sopiminen

Lisätietoa lastensuojelun jälkihuollon seurantakyselystä [Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilta](#).

Reflektioon on kutsuttu hyvinvointialueen jälkihuollon johtajat ja Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ESR+ hankkeet, jotka kehittävät jälkihuoltoa.